นวัตกรรมสื่อดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีแห่งความยั่งยืน ของชุมชนบ้านโคกประดู่ ตำบลมหาโพธิ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

Digital Media Innovation to Promote Community-Based Tourism to Sustainable Way of Ban Khok Pradu Community, Sa Bot District, Lop Buri Province

เพ็ญนภา จุมพลพงษ์* สุนทรีย์ วิพัฒครุฑ** อุษณีย์ จิตติมณี*** เสาวพร สุขเกิด****

Phennapa Joomponpong, Sunthree Wiphatkrut, Usanee Jittimanee

Saowaporn Sookkerd

Received: May 05, 2020 Revised: May 17, 2020 Accepted: May 31, 2020

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการ วิเคราะห์ ออกแบบ พัฒนานวัตกรรมสื่อดิจิทัลและประเมินประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัล ซึ่งชุมชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น

* หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี
Bachelor of Business Administration program, Faculty of Management Science,
Thepsatri Rajabhat University, Loburi, Thailand

** หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี
Bachelor of Business Administration program, Faculty of Management Science,
Thepsatri Rajabhat University, Loburi, Thailand

*** หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี
Bachelor of Business Administration program, Faculty of Management Science,
Thepsatri Rajabhat University, Loburi, Thailand

**** หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี
Bachelor of Business Administration program, Faculty of Management Science,
Thepsatri Rajabhat University, Loburi, Thailand

อย่างสร้างสรรค์ในการพัฒนานวัตกรรมสื่อดิจิทัล ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยเชิงประยุกต์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้นำและตัวแทนชุมชนที่มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและแนะนำแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนบ้านโคกประดู่ ตำบลมหาโพธิ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 20 คน และใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตและการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ใช้สำหรับเก็บข้อมูลความต้องการของชุมชนในการพัฒนานวัตกรรมสื่อดิจิทัล 2) นวัตกรรมสื่อดิจิทัลนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน และ 3) แบบประเมินประสิทธิภาพนวัตกรรมสื่อดิจิทัลโดยใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบไปด้วยค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่มีความต้องการในการนำเสนอเรื่องราวแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม ประเพณีและอาหารพื้นถิ่นในชุมชนผ่านทางสื่อดิจิทัล เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาสัมผัสบรรยากาศของชุมชนก่อนนักท่องเที่ยวจะมาเยี่ยมเยือน โดยมีการประเมินประสิทธิภาพนวัตกรรมสื่อดิจิทัล 3 ด้านได้ผลสรุปดังนี้ 1) ด้านคุณภาพของเนื้อหานวัตกรรมสื่อดิจิทัล (Content) ค่าเฉลี่ยรวมทั้งสิ้น 4.21 มีประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ด้านการออกแบบและการเผยแพร่นวัตกรรมสื่อดิจิทัล (Design) ค่าเฉลี่ยรวมทั้งสิ้น 4.18 มีประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ด้านประโยชน์และการนำไปใช้นวัตกรรมสื่อดิจิทัล (Implement) ค่าเฉลี่ยรวมทั้งสิ้น 4.42 มีประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ (Keywords): นวัตกรรมสื่อดิจิทัล; การท่องเที่ยวโดยชุมชน; ความยั่งยืน จังหวัดลพบุรี

Abstract

This research aims to study need analysis, analyze, design, develop digital media innovation, and evaluate the effectiveness of the digital media with the participation of creative ideas from the locals to develop media digital. The research methodology used in this study was applied research. The purposive samples were 20 leaders and representatives of the community who were collected cultural tourism information in Ban Khok Pradu Community, Sa Bot District, Lop Buri Province. The data were gathered through depth interview, observation, and questionnaire. The instruments applied in the study were 1)

unstructured interview which was utilized to study the need of the locals in terms of developing digital media innovation, 2) digital media innovation to present cultural tourism resources in the community, and 3) evaluation form of digital media innovation. The compiled data were analyzed by mean, and standard deviation. The results revealed that the idea participation of the community is needed to represent the resources of tourism, culture, custom, and local food via digital media for tourists to perceive the scenery of the community ahead their visits. The effectiveness of the digital media innovation was evaluated into 3 aspects as follows; 1) content which the overall effectiveness was at high level (4.21), 2) design and publication which the overall effectiveness was at high level (4.18), and 3) usefulness and implement which the overall effectiveness was at high level.

Keywords: Digital Media Innovation; Community-Based Tourism; Sustainability Lop Buri

บทนำ (Introduction)

ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2560 – 2564) โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ตามกรอบแนวคิดหลักการของนโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561 – 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) ที่ให้ความสำคัญกับการยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา การสร้างกระบวนการ มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชน การพัฒนาประเทศ สู่ความสมดุลในทุกมิติอย่างบูรณาการและเป็นองค์รวม รวมถึงแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560 – 2564) และแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ.2560 – 2564) ซึ่งถือเป็นแผนในการกำหนดทิศทางและแผนหลักในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การกีฬาและนันทนาการของประเทศ เป็นแนวคิดการพัฒนาในอนาคตที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์การเตรียมความพร้อม รองรับการรวมตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาค (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) ซึ่งแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ.2561–2564 ของกรมการ

ท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพห่วงโซ่อุปทานทางการท่องเที่ยวในทุกมิติ ตลอดจนสร้างกลไกการทำงานภายในองค์กรให้มีการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี และระบบดิจิทัลที่ทันสมัย เพื่อมุ่งพัฒนาให้ประเทศไทย เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลกที่เติบโตอย่างมีดุลยภาพและยั่งยืนโดยภาครัฐมีการกำหนดแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนและสร้างสรรค์ พ.ศ.2561-2565 เป้าหมายเพื่อเพิ่มศักยภาพและทักษะของทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนให้มี ความรู้ ความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้อย่างยั่งยืน ตามแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวโดย ชุมชนบนฐานความพอเพียง อีกทั้งยกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีมาตรฐานคุณภาพภายใต้ขีดความสามารถ การรองรับของชุมชนและเพื่อเพิ่มจำนวนเครือข่ายและความเข้มแข็งของเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มีเป้าหมายหนึ่งคือการกระจายรายได้และลดความเหลื่อมล้ำของประเทศผ่านการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าวหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ต่างร่วมมือผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนผ่านโครงการต่าง ๆ นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่มีผลสำคัญในการผลักดันการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีหลายประการ เช่น การพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพ การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ท้องถิ่น การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม และการยกระดับภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวไทยในสายตานักท่องเที่ยวทั่วโลก การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี สารสนเทศในการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามแนวคิด “ประเทศไทย 4.0” (Thailand 4.0) การประกาศให้ปี พ.ศ. 2558 เป็นปี“การท่องเที่ยววิถีไทย”(2015๕ Discover Thainess) การให้ความสำคัญกับการใช้สื่อสังคม (Social Media) เพื่อยกระดับการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศ การปรับปรุงการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้ มาตรฐานสากล เป็นต้น (กรมการท่องเที่ยว, 2561)

พฤติกรรมการท่องเที่ยวกับการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการจัดการการท่องเที่ยว Minazzi (2015) ได้อธิบายถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวของบุคคล โดยทำการเปรียบเทียบขั้นตอนของพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อ (Decision-making process) เข้ากับขั้นตอนการวางแผนการท่องเที่ยว (Travel planning process) เพื่อนำมาอธิบายถึงพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการท่องเที่ยว และผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อนักท่องเที่ยว โดยพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อของนักท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน คือ การตระหนักถึงความต้องการ (Need Recognition) การแสวงหาข้อมูล (Information search) การประเมินทางเลือก (Evaluation of

alternatives) การตัดสินใจซื้อ (Purchase decision) และพฤติกรรมหลังการซื้อ (Post-purchase behavior) (Kotler, Bowen, & Makens, 2010; Zeithaml, Bitner, & Gremler, 2012, as cited in Minazzi, 2015) ส่วนขั้นตอนการวางแผนท่องเที่ยว (Travel planning process) นั้น ประกอบไปด้วย 3 ช่วงหลัก คือ ช่วงก่อนการเดินทางท่องเที่ยว (Pre-trip) ช่วงระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว (During-trip) และช่วงหลังการเดินทางท่องเที่ยว (Post-trip) (Engel, Blackwell, & Miniard, 1990, as cited in Minazzi, 2015; ณิศรา ศรีพลอยรุ่ง, 2558)

จังหวัดลพบุรี เป็นเมืองโบราณที่มีประวัติความเป็นมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ มีฐานะเป็นศูนย์กลางทางด้านศิลปวัฒนธรรมแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นเมืองที่มีความสำคัญและเป็นแหล่งอารยธรรมทางประวัติศาสตร์ มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งมรดกวัฒนธรรมของชาติที่ทรงคุณค่า แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองกับสภาพแวดล้อมการดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย การท่องเที่ยวในจังหวัดลพบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองลพบุรี เป็นแหล่งเรียนรู้ที่น่าภาคภูมิใจของชุมชนรวมทั้งนักท่องเที่ยวจะได้ทราบประวัติความเป็นมา สถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี แหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมา ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดลพบุรีถือเป็นจังหวัดหนึ่งที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้ความสนใจเป็นอย่างมาก จากข้อมูลสรุปสถานการณ์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 พบว่ามีแนวโน้มนักท่องเที่ยวที่สูงขึ้นทั้งปริมาณนักท่องเที่ยวและรายได้ แต่ปัญหาของการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัด คือ กลุ่มจังหวัดขาดการท่องเที่ยวแหล่งใหม่ หรือเส้นทางการท่องเที่ยวที่บ่งบอกถึงความเชื่อมโยง ประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมของกลุ่มจังหวัดฯ (สำนักบริหารยุทธศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2, 2559) โดยจังหวัดลพบุรีได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการยกระดับรายได้ให้แก่ชุมชนในพื้นที่การท่องเที่ยวจาก OTOP ในรูปแบบเดิม เป็นชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน และชุมชนตำบลมหาโพธิ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี ได้ถูกคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านเป้าหมาย โดยใช้เสน่ห์ ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์แปลงเป็นรายได้ รวมทั้งมีการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวระดับชุมชนที่มีเสน่ห์ดึงดูดและมีคุณค่าเพียงพอให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนและใช้จ่ายเงินในทุกกิจกรรมของชุมชน ซึ่งจะเป็นการกระจายรายได้ สร้างความเข้มแข็งให้กับคนในชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างแท้จริง (สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, 2561) ซึ่งชุมชนบ้านโคกประดู่ เป็นชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประเพณี และอาหารพื้นถิ่นในชุมชน

โดยผู้นำและตัวแทนชุมชนมีส่วนร่วมในการแนะนำและนำพานักท่องเที่ยวไปเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวที่ชุมชนได้กำหนดไว้ เป็นชุมชนหนึ่งที่เป็นเส้นทางการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในตำบลมหาโพธิ์ มีแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาและชุมชนพยายามช่วยกันแก้ไขปัญหาในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ไปสำรวจ สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนบ้านโคกประดู่พบว่า ปัญหาที่สำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวยังไม่รู้จักแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน เพราะชุมชนไม่มีการใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวหรือวัฒนธรรมในชุมชนผ่านทางสื่อดิจิทัลอย่างจริงจัง ทำให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในชุมชนมีจำนวนน้อยเนื่องจากยังไม่รู้จักชุมชนมากนัก ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญในการผลักดันให้การท่องเที่ยวในชุมชนบ้านโคกประดู่มีข้อมูลนำเสนอวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน เพื่อทำให้ชุมชนกลับมาได้รับความนิยมและเกิดรายได้จากการท่องเที่ยวหมุนเวียนในชุมชนเพิ่มขึ้น เกิดการรักษาวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนได้อย่างยั่งยืน ซึ่งผู้นำและสมาชิกในชุมชนมีความต้องการสื่อดิจิทัลที่นำเสนอข้อมูล ประเพณี วัฒนธรรม ความเป็นอยู่วิถีชีวิตของชุนชนบ้านโคกประดู่ โดยเป็นการนำเสนอการท่องเที่ยวที่คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวจนเกิดเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งคนในชุมชนจะเป็นนักเล่าเรื่องวิถีชีวิตการท่องเที่ยวภายในชุมชน เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังเน้นถึงการสร้างศักยภาพของคนในชุมชนด้วย เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยวส่วนสนับสนุนวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนและมีการเชื่อมโยงข้อมูลจนเกิดเป็นการพัฒนานวัตกรรมสื่อดิจิทัล (ชุติสันต์ เกิดวิบูลย์เวช, 2560) โดยต้องการให้นักท่องเที่ยวสามารถเสพข้อมูลหรือสื่อสารกันผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ส่วนการมองเห็นก็จะไม่ใช่เพียงแค่เห็นในหน้าจอคอมพิวเตอร์เท่านั้นแต่หมายรวมถึง จะมีกราฟิกคอมพิวเตอร์โผล่ออกมาให้ข้อมูลที่ข้างนอกจอหรือที่เรียกว่าความเป็นจริงเสริมเพื่อนำไปประชาสัมพันธ์เผยแพร่ สร้างการรับรู้สถานที่ท่องเที่ยวผ่านทางสื่อออนไลน์ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัลในปัจจุบันอย่างทันสมัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาความต้องการ วิเคราะห์ ออกแบบ พัฒนานวัตกรรมสื่อดิจิทัลและประเมินประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีแห่งความยั่งยืนของชุมชนบ้านโคกประดู่ ตำบลมหาโพธิ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) และขั้นตอนกระบวนการวิจัยตามรูปแบบการวิจัยเชิงประยุกต์ (Applied Research) โดยประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีการพัฒนาซอฟต์แวร์ (Software Development Methodology) ตามวงจรการพัฒนาระบบสารสนเทศ (System Development Life Cycle: SDLC) (โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2560) ได้แก่ ศึกษารวบรวมข้อมูลปัจจุบันและเก็บข้อมูลความต้องการในการพัฒนานวัตกรรมสื่อดิจิทัล (Requirement Gathering) วิเคราะห์กำหนดความต้องการของระบบงาน (Analysis Phase) ออกแบบระบบงานใหม่ส่วนของผู้ใช้งานและส่วนของการควบคุมระบบ (Design Phase) พัฒนานวัตกรรมสื่อดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีแห่งความยั่งยืนของชุมชนบ้านโคกประดู่ (Development Phase) และทดลองประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรมสื่อดิจิทัล (Implement Phase)

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้นำและตัวแทนชุมชนที่ให้ข้อมูลแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนบ้านโคกประดู่ โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 20 คน ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตและการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ใช้สำหรับเก็บข้อมูลความต้องการของชุมชนในการพัฒนานวัตกรรมสื่อดิจิทัล

3.2 นวัตกรรมสื่อดิจิทัลที่นำเสนอแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนบ้านโคกประดู่

รูปที่ 1 นวัตกรรมสื่อดิจิทัลวิถีชีวิตของชุมชนบ้านโคกประดู่

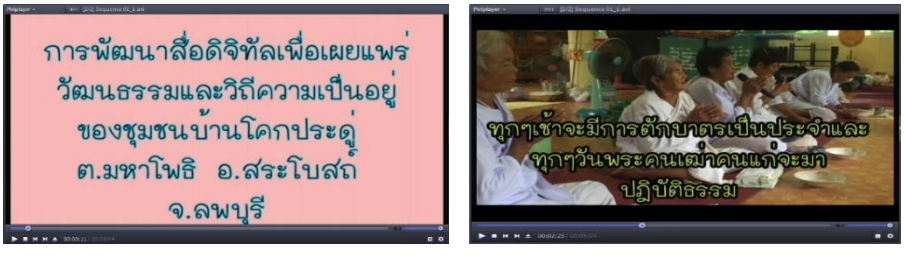

รูปที่ 2 นวัตกรรมสื่อดิจิทัลเล่าเรื่องอาหารพื้นถิ่น

3.3 แบบสอบถามประเมินประสิทธิภาพนวัตกรรมสื่อดิจิทัลโดยใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบไปด้วยค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยประสานงานกับผู้นำและตัวแทนชุมชนบ้านโคกประดู่ เพื่อสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างในการเก็บข้อมูลของระบบปัจจุบัน ปัญหาที่เกิดขึ้นและความต้องการของชุมชน โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดความต้องการของระบบงานใหม่ เมื่อนวัตกรรมสื่อดิจิทัลพัฒนาเสร็จแล้วให้ผู้นำและตัวแทนชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรมสื่อดิจิทัลด้วยแบบสอบถาม

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์เพื่อประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรมสื่อดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีแห่งความยั่งยืนของชุมชนบ้านโคกประดู่ ตำบลมหาโพธิ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยได้ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากที่ผู้นำตัวแทนชุมชนบ้านโคกประดู่และผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมสื่อดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีแห่งความยั่งยืนของชุมชนบ้านโคกประดู่ ตำบลมหาโพธิ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี ร่วมกัน โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้นำและตัวแทนชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินประสิทธิภาพการพัฒนานวัตกรรมสื่อดิจิทัลจากแบบสอบถามและได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 55 เพศหญิง ร้อยละ 45 มีอายุระหว่าง 56 – 65 ปี ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกรรมและค้าขาย

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินประสิทธิภาพการพัฒนานวัตกรรมสื่อดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีแห่งความยั่งยืนของชุมชนบ้านโคกประดู่ ตำบลมหาโพธิ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี ดังนี้

ตารางที่ 1 การประเมินประสิทธิภาพการพัฒนานวัตกรรมสื่อดิจิทัล

ลำดับ	หัวข้อที่ประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	S.D	ระดับการประเมิน
ด้านคุณภาพของเนื้อหานวัตกรรมสื่อดิจิทัล (Content)				
1	เนื้อหากับภาพมีความสอดคล้องกัน	4.31	0.48	มาก
2	ข้อมูลและรายละเอียดต่างๆ ของชุมชนมีความชัดเจน ถูกต้อง	4.05	0.69	มาก
3	ข้อมูลสามารถเข้าถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนได้ง่าย	4.25	0.44	มาก
4	คำพูดที่ใช้นำเสนอมีความคุ้นเคยและเข้าใจง่าย	4.00	0.46	มาก
5	สื่อดิจิทัลมีความกระชับเหมาะสมกับเวลาที่ใช้	4.45	0.69	มาก
รวม		**4.21**	**0.55**	**มาก**
ด้านการออกแบบและการเผยแพร่นวัตกรรมสื่อดิจิทัล (Design)				
6	สีสันที่ใช้ในการออกแบบสื่อดิจิทัลมีความเหมาะสม	4.20	0.70	มาก
7	สีพื้นหลังกับสีตัวอักษรมีความเหมาะสมต่อการอ่าน	4.40	0.60	มาก
8	ภาพประกอบสามารถสื่อความหมายของชุมชนได้	3.80	0.62	มาก
9	มีความเร็วในการแสดงภาพ ตัวอักษร และข้อมูลต่างๆ ในสื่อดิจิทัล	4.50	0.51	มากที่สุด
10	การออกแบบสื่อดิจิทัลมีความไม่ซับซ้อน	4.00	0.79	มาก
รวม		**4.18**	**0.64**	**มาก**
ด้านประโยชน์และการนำไปใช้นวัตกรรมสื่อดิจิทัล (Implement)				
11	เป็นแหล่งข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน	4.70	0.47	มากที่สุด
12	เนื้อหามีประโยชน์ต่อผู้ใช้งาน และมีผู้เข้ามาเยี่ยมชมชุมชนมากขึ้น	4.25	0.72	มาก

ลำดับ	หัวข้อที่ประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	S.D	ระดับการประเมิน
13	เป็นนวัตกรรมสื่อดิจิทัลในการเผยแพร่วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของชุมชน	4.30	0.66	มาก
รวม		**4.42**	**0.61**	**มาก**

จากตารางที่ 1 ซึ่งผลการวิจัยได้แบ่งการประเมินประสิทธิภาพการพัฒนานวัตกรรมสื่อดิจิทัลเป็น 3 ด้าน พบว่า 1) ด้านคุณภาพของเนื้อหานวัตกรรมสื่อดิจิทัล (Content) ค่าเฉลี่ยรวมทั้งสิ้น 4.21 มีประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีหัวข้อประเมินดังนี้ เนื้อหากับภาพมีความสอดคล้องกัน ค่าเฉลี่ย 4.31 มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ข้อมูลและรายละเอียดต่างๆ ของชุมชนมีความชัดเจน ถูกต้อง ค่าเฉลี่ย 4.05 มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ข้อมูลสามารถเข้าถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนได้ง่าย ค่าเฉลี่ย 4.25 มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก คำพูดที่ใช้นำเสนอมีความคุ้นเคยและเข้าใจง่าย ค่าเฉลี่ย 4.00 มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก สื่อดิจิทัลมีความกระชับเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ ค่าเฉลี่ย 4.45 มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก 2) ด้านการออกแบบและการเผยแพร่นวัตกรรมสื่อดิจิทัล (Design) ค่าเฉลี่ยรวมทั้งสิ้น 4.18 มีประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีหัวข้อประเมินดังนี้ สีสันที่ใช้ในการออกแบบสื่อดิจิทัลมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ย 4.20 มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก สีพื้นหลังกับสีตัวอักษรมีความเหมาะสมต่อการอ่าน ค่าเฉลี่ย 4.40 มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ภาพประกอบสามารถสื่อความหมายของชุมชนได้ ค่าเฉลี่ย 3.80 มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก มีความเร็วในการแสดงภาพ ตัวอักษร และข้อมูลต่างๆ ในสื่อดิจิทัล ค่าเฉลี่ย 4.50 มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก การออกแบบสื่อดิจิทัลมีความไม่ซับซ้อน ค่าเฉลี่ย 4.00 มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก 3) ด้านประโยชน์และการนำไปใช้นวัตกรรมสื่อดิจิทัล (Implement) ค่าเฉลี่ยรวมทั้งสิ้น 4.42 มีประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีหัวข้อประเมินดังนี้ เป็นแหล่งข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน ค่าเฉลี่ย 4.70 มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด เนื้อหามีประโยชน์ต่อผู้ใช้งานและมีผู้เข้ามาเยี่ยมชมชุมชนมากขึ้น ค่าเฉลี่ย 4.25 มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เป็นนวัตกรรมสื่อดิจิทัลในการเผยแพร่วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.30 มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้นำและตัวแทนชุมชนที่ต้องการพัฒนานวัตกรรมสื่อดิจิทัลเพื่อเผยแพร่ ยกระดับและพัฒนาศักยภาพชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน โดยใช้นวัตกรรมสื่อดิจทัลเป็นเครื่องมือที่เชื่อมโยงระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชนบ้านโคกประดู่ได้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

งานวิจัยนี้มีข้อค้นพบจากผลการวิจัยที่น่าสนใจในการนำมาอภิปราย 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านประโยชน์และการนำไปใช้นวัตกรรมสื่อดิจิทัล (Implement) ชุมชนบ้านโคกประดู่มีความต้องการนำนวัตกรรมสื่อดิจิทัลมาใช้ประโยชน์ในการนำเสนอเรื่องราวทางวัฒนธรรมผ่านทางออนไลน์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักชุมชนเพิ่มมากขึ้น ตรงกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน ซึ่งงานวิจัยของณิศรา ศรีพลอยรุ่ง (2558) พบว่าการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อแสวงหาข้อมูลท่องเที่ยวมักเกิดขึ้นช่วงก่อนและระหว่างการเดินทางโดยนิยมใช้โทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟนและโปรแกรมค้นหาสืบค้นข้อมูลเพื่อเข้าถึงฐานข้อมูลนานาชาติที่ให้บริการเป็นภาษาไทยและเน้นข้อมูลประเภทสถานที่ท่องเที่ยว ภาพถ่าย และข้อมูลจากชุมชนออนไลน์ด้านการท่องเที่ยวของไทย โดยชุมชนบ้านโคกประดู่ได้นำนวัตกรรมสื่อดิจิทัลไปใช้ประโยชน์อย่างจริงจังไม่เพียงพอ แต่ต้องสร้างกระแสการท่องเที่ยวด้วยโซเชียลมีเดียที่หลากหลายช่องทาง เช่น สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถค้นหาข้อมูล และเกิดกระแสการตื่นตัว รับรู้ สร้างแรงบันดาลใจที่จะเข้ามาเที่ยวในชุมชนบ้านโคกประดู่ เพื่อส่งผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ที่จะเข้าสู่ชุมชนเพิ่มมากขึ้น

2. ด้านคุณภาพของเนื้อหานวัตกรรมสื่อดิจิทัล (Content) ซึ่งเนื้อหากับภาพมีความสอดคล้องกันกับข้อมูลและรายละเอียดต่างๆ ของชุมชน มีความชัดเจน ถูกต้องข้อมูลสามารถนำเสนอและเข้าถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนได้ง่าย เพราะเนื้อหามีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการทำตลาดบนโซเชียลมีเดีย เนื้อหาต้องมีการชูจุดขายในเรื่องของการท่องเที่ยวโดยชุมชน คุณภาพของเนื้อหานวัตกรรมสื่อดิจิทัลจะต้องสามารถนำเสนอข้อมูลเรื่องราวการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ เช่น ผู้นำหรือตัวแทนชุมชนพานักท่องเที่ยวเข้าสู่กิจกรรมที่ชุมชนกำหนดไว้โดยผ่านเส้นทางการท่องเที่ยวและให้นักท่องเที่ยวรีวิวประสบการณ์การท่องเที่ยวด้วยตนเอง หรือการสร้างภาพยนตร์โฆษณาโดยนำเสนอเรื่องราวการเดินทางของนักท่องเที่ยว ให้เห็นวิถีการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโคกประดู่ในมุมมองและมิติใหม่ ๆ ได้

3. ด้านการออกแบบและการเผยแพร่นวัตกรรมสื่อดิจิทัล (Design) ซึ่งการออกแบบสื่อดิจิทัลมีความเหมาะสมต่อการอ่าน มีภาพประกอบสามารถสื่อความหมายของชุมชนได้อย่างลงตัว การออกแบบสื่อดิจิทัลไม่ซับซ้อน สามารถแสดงภาพ ตัวอักษร และข้อมูลต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งการเผยแพร่นวัตกรรมสื่อดิจิทัลบนออนไลน์จะต้องมีความรวดเร็ว และสิ่งสำคัญที่ชุมชนบ้านโคกประดู่จะต้องนำเสนอข้อมูลการท่องเที่ยวในชุมชนด้วยแพลตฟอร์มที่มีประสิทธิภาพ หลากหลายช่องทาง เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ค อินสตาแกรม ทวิเตอร์ เน็ตฟลิกซ์ หรือผู้ให้บริการด้านการจองที่พัก

โรงแรมรวมถึงบริการด้านการท่องเที่ยว (OTAs) เป็นต้น โดยนำนวัติกรรมสื่อดิจิทัลไปเผยแพร่ถ่ายทอดเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลการท่องเที่ยวได้หลากหลายช่องทาง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผู้นำและสมาชิกในชุมชนควรมีการติดตามผลการใช้นวัตกรรมสื่อดิจิทัลอย่างต่อเนื่องและควรมีการพัฒนาปรับปรุงสื่ออย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สื่อดิจิทัลมีความน่าสนใจและใช้เป็นเครื่องมือที่เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาสัมผัสวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยขับเคลื่อนให้สื่อดิจิทัลได้นำไปใช้ประโยชน์ มีคนติดตามผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อช่วยกันผลักดันให้เกิดกระแสการท่องเที่ยวโดยชุมชน จนกลายเป็นท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรพัฒนานวัตกรรมสื่อดิจิทัลให้เป็นเทคโนโลยีเสมือนก้าวสู่โลกความจริง ด้วยเทคโนโลยี Mixed Reality (MR) โดยนำเทคโนโลยีที่คอมพิวเตอร์จำลองสภาพแวดล้อมเสมือนขึ้นแสดงทั้งบนจอคอมพิวเตอร์ หรือ อุปกรณ์แสดงผลสามมิติ ผู้ใช้สามารถโต้ตอบกับสิ่งแวดล้อมเสมือนได้ แสดงผลในจอภาพกลายเป็นวัตถุ 3 มิติลอยอยู่เหนือพื้นผิวจริง ก้าวไปสู่ความตื่นเต้นเร้าใจแบบใหม่ของการที่มีภาพสถานที่ท่องเที่ยวลอยออกมานอกจอคอมพิวเตอร์ ผู้ใช้งานสามารถมีปฏิสัมพันธ์ตอบได้ในสภาพแวดล้อมที่ผสานโลกจริงและโลกเสมือนจริงเป็นหนึ่งเดียว

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมการท่องเที่ยว. **แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2561–2564 ของกรมการท่องเที่ยว**, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.dot.go.th/, [3 มกราคม 2563.]

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. **ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560–2564),** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://mots.go.th/download/article/, [20 มกราคม 2563.]

ณภัทร ญาโนภาส. (2561). นวัตกรรมการท่องเที่ยวยุคดิจิทัล. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.** 7(2), 148-157.

ชุติสันต์ เกิดวิบูลย์เวช. (2560). **สื่อดิจิทัลใหม่... สื่อแห่งอนาคต (ฉบับปรับปรุง).** บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, สถาบัน.

ณิศรา ศรีพลอยรุ่ง. (2558). การใช้สื่อดิจิทัลด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มดิจิทัลเนทีฟไทย. **วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต.** จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิตยสารแบรนด์เอจ. (2561). **วันที่เอไอเอส สวมบท Digital Platform for Thailand,** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.brandage.com/article/, [23 มกราคม 2563]

สรารัตน์ โชคไพรวัน. ยอดกมล ทรัพย์ศรี. (2561). **กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลบนแพลตฟอร์มออนไลน์.** มหาวิทยาลัยสยาม.

สัมภาษณ์ มงคล เคนวงษ์, ผู้ใหญ่บ้าน, หมู่บ้านบ้านโคกประดู่, ลพบุรี, 20 ตุลาคม 2561.

สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์. (2561). **จังหวัดลพบุรีขับเคลื่อนโอทอปนวัตวิถี**, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://thainews.prd.go.th/th/, [25 มกราคม 2563]

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 (ฉบับย่อ)**, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://nscr.nesdb.go.th/, [3 มกราคม 2563.]

สำนักบริหารยุทธศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2. **แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด 4 ปี (พ.ศ. 2561-2564) กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2**, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER1/DRAWER007/GENERAL/DATA0000/00000135.PDF, [12 กุมภาพันธ์ 2563].

โสรญา พิกุลหอม. (2561). **เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์.** สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.parliament.go.th/ewtadmin/, [14 กุมภาพันธ์ 2563.]

อรยา ปรีชาพานิช. (2557). **คู่มือเรียน การวิเคราะห์และออกแบบระบบ: System Analysis and Design: ฉบับสมบูรณ์**. ไอดีซี พรีเมียร์, บจก.

โอภาส เอี่ยวสิริวงศ์. (2560). **การวิเคราะห์และออกแบบระบบ (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม)**. ซีเอ็ดยูเคชั่น, บมจ.

Marketeer, **เทรนด์เที่ยวสุดฮิตปี 2019**, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://marketeeronline.co/archives/89004, [24 กุมภาพันธ์ 2563.]